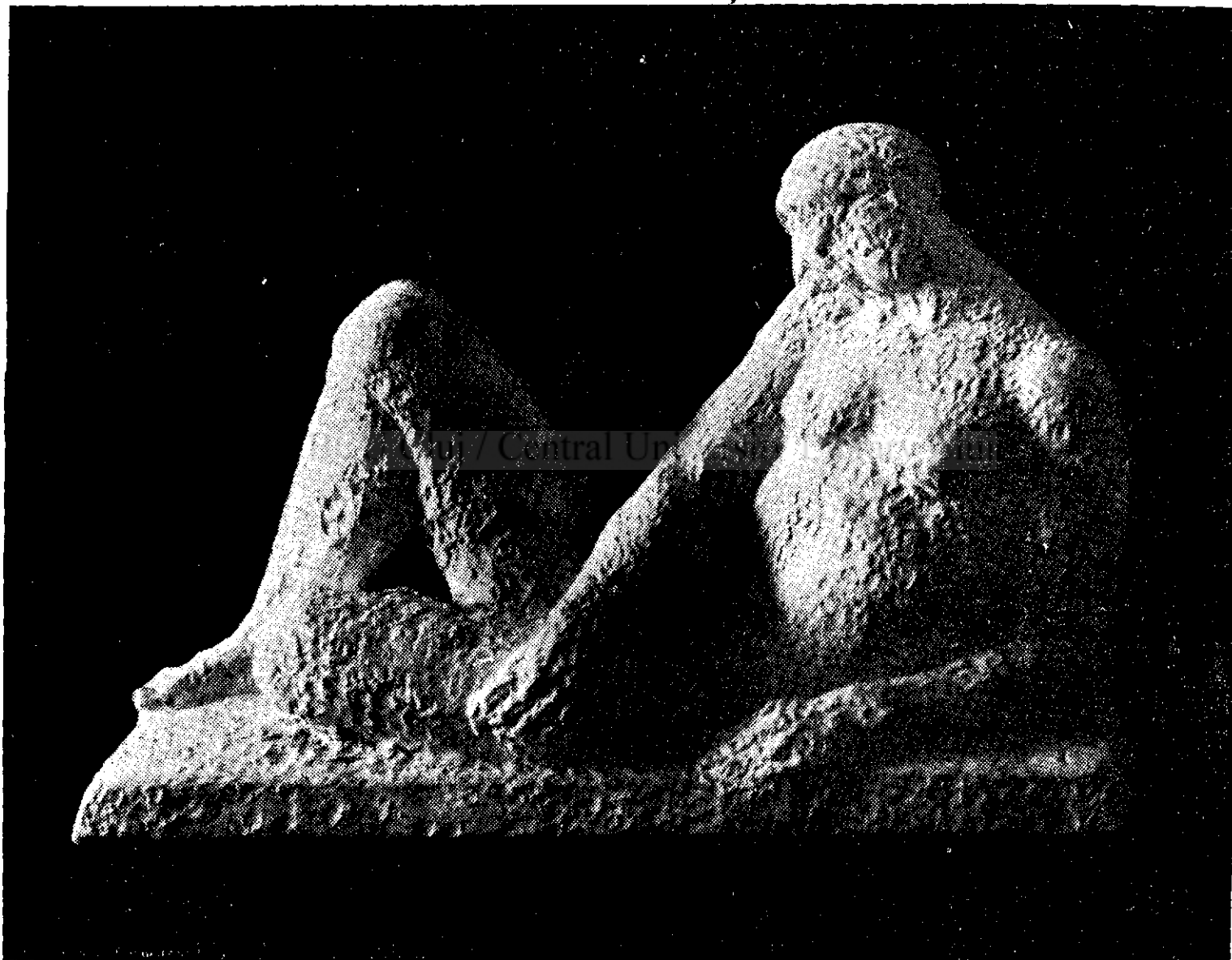

UNIVERSUL LITERAR

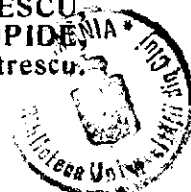
ELEGIE de O. HAN

In acest număr: ION MINULESCU, HORTENSIA PAPADAT-BENGESCU, ION PILLAT, CINCINAT PAVELESCU, MIHAIL CODREANU, IONEL TEODOREANU, AL. O. TEODOREANU, I. VLĂDESCU, RADU GYR, EUGEN VICTOR, V. V. STANCIU, MATEI C. ALEXANDRESCU, VIRGIL HUZUM, ION GANE, N. N. TONITZA, G. BREAZUL, GH. CARDAȘ, B. CECROPIDE, PERPESSICIUS. Buletin bibliografic săptămânal de Al. Sădi-Ionescu. Des ne de Șt. Dimitrescu.

An. XLII, Nr. 10.
7 Martie 1926.

395

Lei 5.

Istoria Românilor de Xenopol

— Cu prilejul ediției a III-a în 14 volume —

Marea noastră editură „Cartea Românească”, a început de anul trecut¹⁾ să publice o nouă ediție a „monumentalei” opere a lui Xenopol „ISTORIA ROMÂNILOR”.

Față de prima ediție în 6 volume tipărită la Iași între 1888—1893 aceasta se deosebete, ca întindere doar prin faptul că s'a adăugat și domnia lui Cuza Vodă mergând astfel dela 500 înainte de Cristos până la 1866.

Cele „două volume ale lui Xenopol despre Cuza Vodă” și cele două despre „Partidele politice” au fost introduse în aceeași operă, făcându-se mai multe schimbări în planul și împărțirea lor primă.

În felul acesta făcându-se și o altă împărțire a materiei pe volume s'a ajuns la noua ediție de 14 volume, cât va avea aceasta.

Dacă prin timpul pe care-l povestește, noua ediție nu merge mai departe decât lucrările istorice ale lui Xenopol, prin felul cum este documentată această povestire, deosebirea este evidentă.

Întreaga operă a fost pusă la curent cu studiile istorice și publicațiile de documente, cari apăruseră în ultimii 20 de ani, până la 1913.

S'a spus despre această revedere că reprezintă o „inițiere fulgerătoare, care inspiră respectul”. (N. Iorga).

Încă din 1913 regretatul editor C. Sfeția începu publicarea noii ediții din care au apărut numai primele 5 volume²⁾.

Îmbolnăvindu-se autorul, îngrijirea publicației o luase d. Iorga asupra sa, venind apoi războiului publicarea a încetat. Timpurile de după război făceau să nu se mai gândească aproape nimeni la putința publicării mai departe a operii lui Xenopol.

Ținându-se seama însă de nevoia unei istorii a noastre, mai dezvoltate, care să poată fi înțeleasă de cât mai multă lume, avându-se în vedere faptul că în Ardeal, Bucovina, Basarabia, trecutul nostru este puțin cunoscut „Cartea Românească” s'a gândit să continue publicarea operii lui Xenopol până la sfârșit.

Autorul încă bolnav, iar d. Iorga foarte ocupat s'a căutat altcineva care să îngrijească mai departe publicarea.

Nu știu precis căror împrejurări datoroasă cinstea de a fi eu alesul editurii și autorului, ca să îngrijesc ediția aceasta.

Înainte de a fi început publicarea s'a întămplat moartea lui Xenopol, în 1920, fără ca eu să fi putut sta o singură dată de vorbă asupra ceea ce aveam de făcut.

Opera lui Xenopol, contrar celor ce se credeau, era în întregime revăzută de autor. Multe părți au fost tăiate și înlocuite cu altele, în unele locuri s'au adăugat capitole noi; iar peste tot s'a căutat să se țină seamă de publicațiile din urmă.

Toate însă, după cum o spune Xenopol, nu schimbau decât foarte puțin liniile fundamentale ale operii sale, îmbogățindu-i numai documentarea.

În întreaga operă fusese revăzută de Xenopol hotărât lucru că „marea greutate” care ar fi fost la această ediție, nu mai este.

În locul unei greutăți care părea la unii chiar o imposibilitate se pune acum chestiunea unei munci îndelungate, la care trebuie multă răbdare și neapărat o pregătire istorică.

Ce rămânea de făcut mai întâi erau, ceea ce știe oricine, corecturile tipografice.

Desigur, că nu pentru acestea este în primul rând nevoie în special, de răbdare și muncă îndelungată.

La corecturi se adaugă îndată, neapărat, punerea hărților și ilustrațiilor necesare la ultimele 9 volume, după cum făcuse Xenopol la primele 5.

Pentru ca opera să fie cât mai ușor utilizată cu folos se cerea neapărat ca la sfârșit să aibă un indice amănunțit.

Acestea erau lucruri de care avea absolută nevoie opera lui Xenopol, ca să poată fi dată publicului în felul cum el dorise să o dea³⁾.

Deci corecturi tipografice, hărți și ilustrații și apoi indice amănunțit erau lucrurile cari trebuiau neapărat făcute.

În timpul lecturilor și cercetărilor mele observasem însă că nu toate citațele din note sunt exacte ca pagină și volum, iar uneori chiar ca cuprins. Acestea erau aproape inevitabile, în o carte în care „întregul” are în primul rând valoare.

Sunt destule cazurile când trebuie să răsfoești zeci de volume din o colecție, și sute de pagini din fiecare volum până a putea da volumul și pagina cea bună.

Nu întodeauna munca aceasta de control a isbutit să corecteze greșeala, dar a trebuit să se facă peste tot. Aceasta este partea care cere cea mai multă muncă, răbdare și de multe ori și pricepere. Îndreptările făcute am crezut că este mult mai bine să nu se vadă în text și cred că aproape oricine va fi de părere că este mai bine așa.

Câte odată am îndreptat sau am întregit textul citat în note. În cazul din urmă ca și atunci când am pus câte ceva uneori în note, am însemnat cu semnul acesta [].

Toate cele făcute de mine vor folosi, cred, numai la specialiști în primul rând.

M'am gândit apoi că ar fi bine să țin opera la curent și cu noile cercetări științifice dela 1913 încoace.

Față cu numărul destul de mic al acestor cercetări, din cauza, cred, în primul rând a evenimentelor petrecute, oricine își poate da seama că nu poate fi vorba de o nouă „revedere” a operii lui Xenopol.

După îndelungate discuții cu specialiști și nespecialiști m'am hotărât ca toate aceste adaosuri să le fac la sfârșitul fiecărui volum, pentru fiecare capitul al volumului⁴⁾.

Ceea ce m'a determinat la aceasta și felul cum le voi da am arătat în prefața primului volum.

³⁾ Se mai adaugă și copierea sau mai bine descifrarea ultimelor 9 volume în manuscris și mai întâi punerea lor în ordine.

⁴⁾ La vol. I și II întârzierea apariției unor cărți pe care le știam la tipar m'a făcut să amân punerea acestor note ale mele. Ediția aceasta a început cu volumul I nu cu al VI, cum se hotărâse la început. Cumpărătorilor primelor 5 volume din ediția 1913 li se vor vinde dela vol. VI înainte.

Fântâna sufletului

Am căutat în suflet ca'n fântână
Și am văzut iar dorul oglindit,
Alătura cu visul irosit...

Și am găsit iubirea mai bătrână —
Chipul tău drag atât, l-am căutat,
Nu l-am găsit în ochiul tulburat.

Cât de frumos îmi răsăria'n oglindă
Privirea ta! Cum se-alegea de lin!
— Pe-un val răsleț, văzui un chip străin...
„Era al tău... și gândul să te prindă,
S'a aruncat dar a căzut la fund,
Peste pietre și nisip, pe prund...”

Am zărit, apoi, în unde solzi de aur,
Strălucind prin pietrele'n morman,
Și doi ochi aprinși, ca de dușman:
— Gândul se făcuse un balaur
Și-a nșgețat iubirea de pe fărâm
Visul meu și dorul prins pe-un sfărâm —

Nu mai caut de atunci în unde
Chipul tău din valuri să'l aleg...
— Sufletul îmi freacă în întreg,
Iar oglinda lină o pătrunde
Alte chipuri, alte visuri, un alt dor
Și iubirea mea surâde tuturor—

EUGEN VICTOR

Elegie

Când m'ai știut o floare visătoare
Ce năzuia un singur strop de soare,
De ce nu m'ai cules de pe cărare?
Când m'ai știut isvor răcoritor
Ce olergă, sub soarele-azător,
Pe tine să te vadă, cu ochi orbi,
De ce din unda mea n'ai vrut să sorbi?
„Acuma sunt un pescăruș rănit,
Aripa-i frântă, ochiul obosit.
Acuma vântul soartei mă lovește
Și sângele pe drum se irosește...
Acuma — gând fugarnic — mă gândesc
La anii peste care anii cresc,
Și'n sufletu-mi, odată numai dor,
Tăcute, amintirile mă dor...
Acuma orice vis e prea târziu,
Tâmplaru-mi bate cue la sicriu.

ION GANE

Mă gândesc acum, în urma unor alte convorbiri, dacă nu ar fi mai bine ca toate notele mele să fie date pentru fie care volum tot pe capitole, în ultimul volum, poate al 15-lea, care ar conține și indicele și în plus încă o bibliografie a tuturor publicațiilor citate în opera lui Xenopol. Aceasta ar putea servi și ca o bibliografie a istoriei noastre.

În notele mele, după cum am spus, în prefață, nu voi căuta de loc să discut părerile noi susținute, ci numai le voi expune.

Numai atâta și astfel am crezut că trebuie să fac la opera pe care o îngrijesc, spre a o face cât mai folositoare publicului, și fără a-i schimba cât de puțin din caracterul ei dela început.

I. VLADESCU

Docent de Istoria Românilor
la Universitatea din București

1) A apărut vol. I și II, iar în curând va apare III și IV.

2) Aceste 5 volume s'au pus în vânzare numai după război.

S. S. R.

— A cincea șezătoare literară, dela 27 Februarie 1926 —
(Fundăția Regele Carol I)

Șezătoarea grupului de scriitori ieșeni începe prin conferința d-lui M. RALEA, profesor la Universitatea din Iași. D-sa vorbește despre **Poporanismul în literatură**.

Poporanismul s'a bucurat de atâtea interpretări variate și fanteziste încât conferința de față ar trebui, poate, mai de grabă, să se ocupe cu ceea ce nu este poporanismul, decât cu ceea ce este.

El e o atitudine socială, unul din acele curente care au apărut către sfârșitul secolului trecut și care au avut ca scop adoptarea marxismului la viață. Face parte din aceeași familie cu reformismul lui Bernstein în Germania, travaiismul în Anglia, doctrina lui Jaures și Wanderwilde în Franța și Belgia. Se păstrează metoda marxistă, dar se aplică la realități de fapt, nu la o ideologie hegeliană. Poporanismul a arătat imposibilitatea formulei industriale la noi fără capital, brațe și mai ales fără debușeu. Realitatea noastră națională era țărănească. Desrobită juridiceste din iobăgie, ea se găsea la începutul secolului trecut, nedesrobită economiceste și moral.

Cu toate acestea, cum a recunoscut-o și Maiorescu care nu era poporanist, din munca ei se întreținea toată viața morală și spirituală a statului. Poporanistii, majoritatea intelectuali generoși din clasa burgheză, voiau să-și plătească această datorie prin ridicarea acestei clase cu ajutorul votului universal și al exproprierei, adică să aplice și în țara noastră principiile marelui revoluții franceze.

Ei voiau ridicarea țărănimii noastre la nivelul civilizației europene. S'a zis că poporanistii erau reacționari. Gherea a făcut glumele prea cunoscute cu Rodica. Dar fundatorii poporanismului C. Stere și G. Ibrăileanu, au combătut totdeauna țăranul patriarcal cu plete, cu chimir, care stă în bordei. Ei au voit țăranul conștient, alegător trăind în case confortabile, luminate cu electricitate. O democrație rurală, având la bază un asemenea țăran, nu putea fi reacționară.

N'avem decât să ne gândim la exemplul Danemarcei. Cultura ei care a produs pe un G. Brandes, un Höfding, nu e cu nimic inferioară culturii europene.

Așa dar poporanistii voiau europeanizarea României. Aceasta în politică, tehnică, ideologie. În literatură însă nu. Orice lucru se poate importa afară de limbă și literatură.

De aici o serie de repercursiuni ale atitudinii poporaniste în literatură. Asemenea răsunele indirecte ale unui sistem social ori filozofic în artă, am văzut și la pozitivism care a produs naturalismul și la republicanism care a făcut posibilă literatura lui Balzac etc.

În literatură, poporanistii plecau dela ideea că literatura, ca și știința, ca și religia, morala, arta, etc. e o funcțiune în bună parte socială. Constată pe care a făcut-o un conservator ca De Bonald și pe care a verificat-o toată sociologia contemporană. Dacă s'a constatat astăzi că până și teoria cunoașterii, categoriile de spațiu și timp cu care cunoaștem lumea exterioară sunt de natură socială, cu atât mai mult literatura e influențată de societate. Artistul nu trăiește izolat ca Robinson în insula sa. Prin educație,

prin contactul cu ambianța, el e influențat de mentalitatea societății în care trăiește. Dar societățile cele mai firești în care trăim astăzi sunt naționale. O recunosc aceasta până și socialiștii: Karl Marx, când arăta caracterul specific al culturii slave, ori provenșale, Kautsky când spune că limba deosibește națiunile între ele, etc.

Recunosc această influență a societății asupra literaturii, până și esteți puri ca André Gide, care spune că arta fără sprijinul publicului, fără indicațiile colectivității, se artificializează și pierde (A. Gide: *Pretextes I*). Artistul, după el, se adaptează publicului, cu propria sa expresie: „L'art est une flatterie”.

Decurg din această concepție două roluri:

MIHAI RALEA

1) **Literatura nu poate fi decât specific, națională.** E vorba de o constatare, de o judecată de realitate, nu de o rețetă de recomandare. Același Gide recunoaște că o literatură are o valoare europeană numai într'atât întru cât reflectează un caracter particular. Cu cât e mai originală, cu atât e mai generală. De altfel lucrurile nici nu se pot întâmpla altfel. Shakespeare nu poate fi decât englez. Dostoievski decât rus, Molière decât francez.

Aceste constatări pot fi verificate de evoluția literaturii noastre în a doua jumătate a secolului XIX. Un Russo, un Alecsandri s'au adăpat la poezia și limba populară. Un Bolintineanu n'a făcut-o și deși avea calități înăscute de poet, producția lui a rămas inferioară celei a lui Alecsandri, fiindcă n'a avut mijloace de exprimare naționale, fiindcă n'a uzat limba poporului. Dar Eminescu a revoluționat tehnica poetică română, fiindcă s'a inspirat din popor, transformând limba acestuia. Literatura română s'a valorificat pe măsură ce a luat contact cu poezia populară.

2) **Artistul nu se poate desinteresa de marile probleme sociale și morale ale societății în care trăiește.** Un Tolstoi, un Balzac, care se intitula „doctor în științele sociale”, până și estetul Flaubert,

cu a sa „haine de bourgeois”, au fost ecouri puternice ale aspirațiilor morale și sociale din timpul lor. Un artist complet e comprehensiv pentru tot ce agită societatea în care trăiește.

Care era atitudinea scriitorilor noștri față de țărănimă, adică de clasa cea mai națională, în momentul apariției poporanismului? Ei făceau din ea o gorilă, arătând prin aceasta superficialitate, lipsă de pătrundere, de înțelegere, de generozitate.

Poporanistii au cerut artistului ca atunci când ia subiecte din viața țărănească, să fie imparțial. Atâta tot. Dacă artistul nu era imparțial însemna că era tendențios ori superficial, deci că nu era artist. Imparțialitatea era o piatră de incercare pentru însăși arta sa. Dacă sufletul său era lipsit de obiectivitate, însemna că nu era comprehensiv, generos, bogat. Dacă în locul țăranului ar fi fost vorba de o altă categorie socială obișnuită, dacă ar fi fost vorba de femei, de evrei etc., s'ar fi putut caracteriza nobletea sufletească a scriitorului, după atitudinea sa omenească în fața acestor tagme sociale nedreptățite.

Nu voia poporanismul idealizarea țăranului. El n'a admis literatura d-lor Dragoslav ori Lungeanu, numai fiindcă se ocupau de subiecte țărănești.

În afară de aceasta, libertate totală pentru scriitor să aleagă orice subiect, să scrie ce vrea, simbolism, expresionism, romantism, etc., cu o singură condiție: să aibă talent. Dacă nu ne place literatura d-lui C. Baltazar, aceasta nu e fiindcă d-sa nu e poporanist.

După ce am arătat ce e poporanismul, să arătăm ceea ce nu e, poporanismul.

1) **Nu e o școală literară.** Aceasta presupune un fel de a scrie, o tehnică comună între toți membrii. S'a văzut mai sus că poporanismul n'a avut așa ceva.

2) **Nu e țărănimă literară.** Poporanismul s'a ridicat contra literaturii crâșmărite dela „Sămănătorul”, și contra idealizării ridicule a țăranului.

3) **Nu e naționalism sovinișt.** Poporanismul constată caracterul național al artei, nu-l recomandă „L'île de Pingouins”, cum spunea d. Ibrăileanu, nu poate fi scrisă decât de un francez și totuși e antifranceză ca tendință.

4) **Nu e tradiționalism reacționar.** Nu avem ce învăța din trecutul nostru, sărac în cultură. Nu putem învăța iarăși grecește ori turcește. Voim democrație rurală europeană. După expresia lui Nietzsche: „nu acum nici ieri, nici azi, nici mâine”.

Poporanismul a fost o doctrină de bun simț realist, inspirată de fapte observate științific, o doctrină medie, intermediară între două extreme: conservatorismul reacționar și socialismul utopic, o doctrină care puneă artistul în viața timpului său, făcând dintr'ansul cutia de rezonanță a aspirațiilor celor mai nobile.

Seria lecturilor o deschide d. AL. O. TEODOREANU cu o schiță și fabula **Filantropie**.

Un biet măgar, al nu știu cui
Fugit dela stăpânul lui
Lihnit și slab, zdrobit de jale,
Pe drum oftând umbra hai-hui.
Când, iată că, pășind agale,

Cum merge el de obicei,
Un june bou îi iese'n cale
„Ce faci, măgarule?”

— „Ce vrei

Să fac, voinic între voinici?
Fiindcă'm vrut să scap de bici
Și de cărat în hală poame
Mă plimb (cum vezi) și mor de foame".
Iar bou'l (bou), cuprins de milă,
I-a spus atuncea: „Urechilă,
„Eu colo'n grajd am fân destul
„Mânâncă până-i fi sătul
„Apoi așteaptă-mă; căci vin

AL. O. TEODOREANU

„Cum isprăvesc aici o treabă
„S'atunci, om mai vorbi puțin".
Măgarul o tuli în grabă
La grajd, mâncând cu poftă mare,
Și când nu mai putu de fel
Strivi tot restul în picioare.
Și cum n'avea ce să mai facă
Intră'n amor cu vaca (vacă)
Trântind și ușa după el.

Boul a rămas tablou
Inșă măgarului nu-i pasă.

MORALA

Când știi prea bine că ești bou,
Să nu inviți măgari la masă.

AL. O. TEODOREANU

D. **JEAN BART** citește o schiță de
evocare a vremilor de patriarhalism
moldovenesc.

JEAN BART

D. **IONEL TEODOREANU** citește un
fragment din romanul său „La Mede-
leni", din care extragem acest crâm-
peju:

O îmbrânci în lături cu toată puterea
și brutal, după întâia victorie, îl înșfăcă
pe Dănuț de tunică.

Dănuț îl măsură adine, și smuncindu-se
îndărăt, îl palmui din două părți, scurt,
formidabil. Monoclul căzu. Pecetluit cu
o roșeață care evolua spre vânău — pe
amândoi obraji — domnul se uită la
Dănuț ca la mâna dentistului după ce
și-a scos măseaua.

Urmă un scurt răstimp de tăcere, ca
după explozii. Revenindu-și în fire, dom-
nul se repezi la Dănuț suflând astmatic,
cu pumnii ridicăți. Un pumn în plin
piept îl aruncă la pământ.

Adina cu pumnii în gură și ochii mă-
riji de spaimă ca ai copiilor când se deș-
teaptă din somn auzind stafiile care um-
blă în pod, — tremura, ghemuită în pă-
rete, cu ochii la Dănuț, pe când domnul
de jos, își relua monoculul și-și pipăia
nodul cravatei indemne cu aerul corect
și grav al celor răsturnați de o tră-
sură când își iau din nou în primire
demitatea.

— Eși afară! răsună glasul lui Dănuț
ca un refren automat. Domnul se ridică,
tușind. Se grăbi spre vestibul, tampo-
nându-și fruntea cu batista. Dănuț îl
urmărea cu o privire de supraviețuitor
al unui cataclism. În capul gol un singur
gând răsună, tenace și absurd: „să nu-și
uite ceva; să nu-și uite ceva"...

De două ori răsună metalic, cheia ră-
sucită în broasca ușii de dinfață. Apoi,
o voce inecată de tuse, în falseț:

— Pește...

Ușa pocni, palmuind tăcerea.

D. **M. CODREANU** citește câteva din sonetele d-sale, între cari „Atotputerni-
cul":

*Din primăvara caldă se ridică
Molaițe miresme 'mbătătoare;
Iar peste limpezi valuri călătoare,
Ca o săgeată, trece-o rândunică.*

*Dar spre încântătoarea păsărică,
Desprins din zări, din sfere largi, din soare,
S'abate'n repezire-amefătoare
Un vulture, și... nu mai văd nimică...*

*Iar din spre sat, pioasă, toaca sună
Și credincioși la rugăciune-adună
Căci azi e zi la sfânta leturghie.*

*Ce buñ e Dumnezeu în toate cele;
Dar, mai ales, cu câtă duiosie
Hrănește vulturii cu rândunele*

D. **CINCINAT PAVELESCU** citește o
serie de epigrame și fabula **Piatra de**
moară și bobul de grâu.

CINCINAT PAVELESCU

Dănuț porni spre etac. În fața ușii se
opri mirat. Se întoarse îndărăt. Se opri,
zăpăcit, distrat, cu un tric în colțul bu-
zelor.

Cu gâtul aplecat — încălecat parcă de
ceva nevăzut, dar concret — porni încet
spre sufragerie, călcând prin cioburile
inimii lui.

IONEL TEODOREANU

Adina îl urma, furișându-se pe lângă
zid. Un papuc îi căzu din picior. Il le-
pădă și pe celălalt, urmându-l pe Dănuț
deceulă ca o penitentă.

— Dănuț! răsună duios și plângător
glasul din urmă. Intoarse capul. O văzu
spăimântată, cu ochii incremenți și în-
ghețați cu buzele tremurând, cu umerii
ghemuiți, cu picioarele goale, așa de
mică-mică și de dezarmată, că izbucni în
plânsete, hohotind, și fugi.

M. CODREANU

De ce mă strivești, fără milă,
întreabă-un mic bob de grâu,
(c'o voce umilă)
o piatră de moară haină
ce'mpînsă de apa din râu
îl schimbă'n făină...?

Dar piatra de moară ursuză
Sau poate cuminte,
nici nu vrea măcar să auză
când bobul de grâu o acuză
și-și vede de treabă 'nainte!

MORALA

Ori cât ar cârți înțeleptul,
Când ai puterea ai și dreptul!

Mai citesc d-nii **MIHAIL SADOVEA-
NU**, **A. MANDRU** și d-na **NATALIA
NEGRU**.

MENTIUNI CRITICE

G. V. BACOVIA: Scântei galbene, poezii. Tipografia „Minerva”, 1926. Bacău.

Iată de ce suntem pentru premiile literare.

De oarecă cu tot hazardul legat de sorțul urnelor, cu toate surprizele zvârlite — ca o pleavă stărnită de un vârtej nebunatic — în ochii trecătorilor, cu tot relativismul legat de mâna de pământ ce suntem, — premiile literare aduc din când în când, în atenția publică, un nume, o operă, un interes, un început de justiție, o anticipație, un avans al posterității — căci prea e trist și e din cale afară de sălbatic să li se rezerve poeziilor numai cununa mirtului postum. Și încă — problematică și aceea.

„Plumb”, — ieșit pentru întâia oară exact acum 10 ani și premiat de Societatea Scriitorilor Români, anul acesta, în a doua ediție, — merita această consacrară. Căci este în „Plumb” o realizare de mare și subtilă artă, este un suflet terorizat de desnădejdi amare, torturat de toate adversitățile contemporane, un desrădăcinat tânjind, un mucenic al propriului său destin implacabil. Suferința lui Bacovia însă nu se rezolvă nici în lamentații elegiace nici în satiră venementă. Între peisajii de iarnă, sau moine de toamnă și între primăveri timide, se încheagă o poezie de suspine intime, de notații dureroase și acide, de „strigăte în pustiu” pe cari poetul însuși, cu versul lui, cu spiritul său, le înăbușește, căci Bacovia este mai presus de toate, un discret. Acesta e și farmecul inedit al poeziei lui: discreția. Simplitatea cu care Bacovia sugerează un peisajiu, o dezolare sufletească, o nevroză, o senzație geologică, misterioasă prin însăși depărtarea ei, ne dă măsura acestui mare artist la care fuziunea dintre vibrația sufletească și expresie — e definitivă.

Iată în două strofe din „Moina”, în versuri de o aparentă nepăsare, un întreg roman pe care ori câți alexandrinii nu l-ar putea povesti mai bine:

*Și toamna și iarna
Coboară amândouă;
Și plouă și ninge
Și ninge și plouă.*

*Și-s umezi părcii
Și-un frig mă cuprinde —
Cu cei din morminte
Un gând mă deprinde.*

Sau iată o strofă de superioară evocare, în care amurgul și istoria se îngână și psalmodiază pe aceeași strună a „violetului” — una din predilecțiile și din leit-motiv-urile poeziei d-lui Bacovia:

*Amurg de toamnă violet.
Din turn, pe câmp, văd noevogi cu plete.
Străbunii trec în pălcuri violete...
Orașul tot e violet.*

Simplitatea aceasta de mijloace, il apropiere adeseori de semnătatea horajiană ca în acei tablouri al lui „Decembre”:

*Te uilă cum ninge Decembre
Spre geamuri, iubito, privește —
Mai spune s'aducă jăratec
Și focul s'aud cum trosnește.*

*Mai spune s'aducă și ceaiul
Și vino și tu mai aproape,
Citește-mi ceva dela poluri
Și ningă, zăpada n'ngroape.*

Insă, de cele mai multe ori, înclinarea idilică a d-lui Bacovia se umbrește, un ușor sarcasm trece peste peisajii și zămbete și atunci avem acele tablouri de iarnă tăiate, diagonal, de un corb, acele imagini laestire dintr-o preistorie pitorescă și poetică, acele izolari în panorame de băleiu, unde:

*In racle de sticlă, princese
Oftau, în dantele, mecanic.*

acele peregrinări, în inserări violete de iarnă, „prin crânguri, pe margini de linii ferate”, când totul nu se liniștește într'un vers descurajat, obosit dar gata să învie ecouri prelungeite de cum îl trezești:

*Pe urma unui mic pantof, într'un parc,
[de demult,
Adorm, ascult....*

G. V. BACOVIA

Insușiri ce se întâlnesc și în a doua culegere „Scântei galbene”, pe care ne-o trimite, în umilele ține de Cenușăreasă, o tipografie din Bacău.

Întâi o poezie de confidențe murmurate, de drame gătuite, de desnădejdi autumnales:

*Eu nu mai știu nimic, și m'am întors acasă.
Uitați-vă ce gol, ce ruină'n amurg —
Amurgul galben, m'a îngălbenit și m'apasă.
Cu geamuri galbene, cu lacrimi ce nu
[mai curg.*

Apoi, acea gamă bogată în senzații de iarnă, pe care d. Bacovia o cultivă cu egală virtuozitate, de profundă esență muzicală ce se impune sufletului cu tirania melodiilor simple:

*Și iar... aceiași oră de dimineață,
Pe toate moenind acelaș secret;
Un frig violet, și fața e creață —
O, cum omul a devenit concret.*

Apoi, aceeași multiplă notație ce închide într'un vers, ca'ntr'o baghetă magică, o lume de perspective, o floră imaginară

pe care versul o înflorește subit ca o grădină de crini, în noapte:

*Toamna rupe afișe și flori
E mai trist departe'n prăpăstii —
Să faceți loc pe zi de mai multe ori.*

Apoi acele admirabile și de dezolare ecouri provinciale, cu baluri istorice, cu fanfare militare—O! fanfarele militare despre cari s'ar putea scrie o monografie și a căror parte în promovarea (sic!) poezilor provinciale e incomensurabilă! — fanfare pe care d. Bacovia le cântă în accente de o sugestivă simplitate:

*Ce tristă operă cântă
Fanfara militară
Târziu, în noapte, la grădină...
Și tot orașul intrista,
Fanfara militară.*

Sau acele acorduri de harmonie-instrument prin excelență elegiac și care ar stoarce lacrimi și din inimă seacă:

*O! nu mai cânta harmonie pribeagă
Că plâng, și nu știu unde să mă duc....*

ecouri, căroră nicăieri d. Bacovia nu le dă un corp mai unitar ca în acea poemă „Dormitând”, simbol al dezagregărilor provinciale, tratat cu sobrietatea caracteristică d-sale și cu acel umor discret, pentru care, mi se pare — și proza d-sale confirmă — d. Bacovia poate fi privit ca unul dintre ironiștii noștri de rasă:

*De sună'n ziduri ninse, ore-o muzică
[de bal,
Mai stau, și plâng'e'n mine un vals pro-
[vincial.
Dela fereastră ninsă, cu finele perdele,
Mă duc pe străzi de ghiață cu spuza
[lor de stele:
Și'n mijlocul odăii, tot singur mă prezint:
— Valsa o blondă'n alb și cu pantofi
[de-argint...
Aprind, pe masă, lampa, și iarăși mă
[dezbrac,
Aș vrea să-mi fac un ceaiu, și stau
[și nu-l mai fac...*

Nu mă voi deda la interpretări savante asupra celor două versuri subliniate din citatul de mai sus — ironia lor nu va scăpa desigur, nici unui cetitor inițiat în tainele variațiilor lirice.

Voiu reveni însă la o caracteristică pe care o enunțam în prima parte a articolului de față și care nu e — propriu vorbind — decât nota complementară a acestei ironii reținute, a acestui sarcasm atenuat, imaginea pozitivă a realităților pe care sufletul d-lui Bacovia le percepe: nota idilică.

Voiu cita pentru aceasta, două poeme tipice și 'n care altoirea celor două imagini ale ambianței se disting cu ușurință — mai puțin în „Note de primăvară” unde nota idilică a peisajului clar predomină:

*Verde crud, verde crud...
Mugur alb și roz și pur,
Vis de-albastru și de-azur,
Te mai văd, te mai aud!*

*Dintr'un fluier de răchită
Primăvară,
O copilă poposită la fântână
Te îngână
Pe câmpia clară...*

dar mai mult în „Nervi de primăvară”, în care obsesia tantalică a primăverii care ne scapă, ne întrece și ne depășește, n'a găsit accente mai umane și de-o mai sfâșietoare simplitate, ca în aceste oftări retezate:

Melancolia m'a prins pe stradă
Sunt amețit.
Oh, primăvara, iar a venit...
Palid, și mut —
Mil de femei au trecut
Melancolia m'a prins pe stradă.

E o vibrație de violete
Trece și Ea —
Ași orea
Dar nu pot s'o salut.
Oh, și cum a trecut,
Într-o vibrație de violete.

Nimicenia m'a prins pe stradă
Am adormit.
Oh, primăvara, iar a venit...
Pal și uitat —
Vals funebru, depărtat.
Melancolia mă ține'n stradă.

Și poate că poezia d-lui Bacovia, așa de distinctă de a celorlalți poeți români, așa de unitară și de pluricordă, o să se arate cercetătorului atent, criticului înțelegător, cetitorului superior, și sub alte ipostaze decât aceste câteva aspecte pe care cercetarea noastră fugitivă le va fi pus în lumină.

O sensibilitate sinceră și adâncă, cum e aceea a d-lui Bacovia va fi totdeauna subiect de dialectică pentru amatorul de poezie al viitorului.

Subiect de dialectică și de adorație.
Și iată, de ce, spuneam, suntem pentru premiile literare.

PERPESICIUS.

Coperta noastră

Sculptorul *Ilan* i-a fost hărăzită soarta să eternizeze în bronz, nu poza lui Mihail Eminescu — (lucrul e lesne pentru ori care din *estofadorii* noștri naționali...) — ci freamătul acela, cucuritur de trist, care se înalță din toată opera, lipsitului de odihnă, de mângâiere și de prietenii, poet moldovan.

A fost aici, în această alegere a meșterului, însărcinat cu ridicarea uriașului simbol, o simplă coincidență ori o conștiință recunoaștere a celui mai îndrăzneț, mai expresiv și tot odată mai adâncit în cutetate, dintre toți sculptorii noștri contemporani?

Poate și una și alta.
Ori cum, alegerea făcută este semnul unor vremuri noi, din pragul cărora sculptura monumentală românească începe a nu mai fi socotită o meserie odioasă, din tiparele căreia făneau, periodic și perzistent, pentru a se înghe, în poze grav hilariante dealungul bulevardelor țării, gigantice persoane decrepite, sub care, prin slove săpate în soclu, eram invitați să recunoaștem gloirile neamului — și să ne descoperim...

Poten risipit pe o carte de botanică

Pe masa de lucru stau vrăfuite cărți de literatură, cărți de știință, reviste și zăre... Își dispută parcă fiecare un loc mai comod de unde titlurile negricioase să fie cât mai vizibile... E o întregă în călăială de cotoare și colțuri pestrice, de jumătăți de imagini și sferturi de cuvinte în care greșelile de tipar nu se mai disting...

Ochii mei, după lecturi îndelungate, își odihnesc privirea pe o carte al cărei ritm abia se poate reconstitui... Face și cu ea și Cuvier care dintr-o vertebră fosilă a isbutit să reconstituiească un animal întreg... „Tratat de botanică farmaceutică” de Gh. P. Grințescu...

Cele șapte sute cincizeci de pagini și vreo șizeci de planșe ce le cuprind volumul ar fi o dovadă că și Românii pot aduce tributul lor de cunoștințe pe un tărâm științific mai puțin cercetat din cauza aparentei lui sterilități.

S'a spus de multe ori că Românul este multilateral și de aceea și superficial... De aceea nu prea avem în știință oameni i-leștri de al căror nume să fie legate mari descoperiri sau invențiuni...

Ni se face ușor însă învinuirea... Ni se face învinuirea și nimeni nu se gândeste că ingineria la noi se începe abia cu Gheorghe Lazăr, că adevăratele baze ale medicinei, chimiei le pune doctorul Carol Davila, francezul, care a venit în țară pe la 1855 și a întemeiat primul institut unde s'au predat metodic cunoștințele referitoare la medicină.

Proape până în vremea noastră toți acei cari s'au ocupat cu știința au fost mai mult educatori. Puteau ei face o faptă mai bună pe timpul lor decât de a fi meșteri grădinari ai sufletelor? Răvna cu care a muncit, de pildă, doctorul Iuliu Barasch la Colegiul Sf. Sava nu trebuie să fie demnă de recunoștința noastră? Foile galbene și pictate cu pete brune, din pricina vechimei parcă ne șoptese prin slovele lor chirilice ceva din entuziasmul celor de alături dat:

Înălțimei Sale
Prințului Stăpânitor
A toată Țara Românească
Barbu Dimitrie Știrbey.

E o dedicație făcută de autor la începutul volumului „Minunile naturii”... Așa era obiceiul: primele rânduri să fie închinată Domnului...

S'au succedat generații de educatori... Și educatorii aceștia și-au luat cu dragoste rolul de a pregăti atmosfera prielnică spiritelor alese...

Și așa... au început să apară nume care, dacă sunt ignorate oarecum de străini, sunt în schimb consacrate în istoria științelor naturale din țara noastră... Dimitrie Brandza, Florian Porcius și Dimitrie Grecescu au fost botaniști însemnați... Datorită lor s'a început a se cunoaște și a se sistematiza flora ținuturilor românești...

Studiul botanicii însă este plictisitor pentru mulți din pricina numeroaselor clasificări și numiri... I se găsește vina de a fi o știință steampă... Barbey d'Aurevilly a făcut o analogie spunând că într-atât clasificările din științele naturale reprezintă natura întrucât un almanah cu adrese sau un teanc de cărți de vizită reprezintă societatea omenească... Este botanica oare numai o catalogare de ierburii ce se înșiruesc în familiile și speciile? Are un domeniu în care totul este cunoscut? Cine a căutat să-și dea seama de însemnătatea ei a văzut că are în față realitatea: o parte din formele și fenomenele priu care se manifestă viața...

7 Martie, 1913: A murit profesorul elenist Constantin Erbicăeanu.

8 Martie, 1830: S'a născut în Lipova (Banat) folkloristul Atanasie M. Marinănescu.

1871: A murit Alexandru Hurmuzachi.

1878: Alexandru Macedonschi a vorbit la Ateneul Român din București, despre „Mișcarea literară din cei din urmă zece ani”.

9 Martie, 1848: S'a născut în Iași jurnalistul Gheorghe Panu.

1869: G. Crețianu a vorbit la Ateneul Român din București despre „Viața și scrisorile lui N. Bălcescu”.

1885: S'a reprezentat pentru prima oară la Teatrul Național din București piesa „Ovidiu” de Vasile Alecsandri.

1901: Ioan Pușcariu și-a ținut discursul de recepție în Academia Română, tratând despre „Ugrinus 1291”. Răspunsul a fost dat de B. P. Hașdeu.

10 Martie, 1833: S'a născut la Miclăușeni (Jud. Roman) Dimitrie Sturdza.

1856: S'a născut în Tohat (Ținutul Sălajului) folkloristul P. Dulău.

1857: Apare la Paris gazeta „Buciumul” condusă de Cezar Bolliac, următorul motto: „cere și îți se va da, bate și îți se va deschide”.

1866: Ulyse de Marsillac a vorbit la Ateneul Român din București despre „Renan și mișcarea religioasă în secolul al XIX-lea”.

1867: V. A. Urechia a vorbit la Ateneul Român din București despre „Poezia română în fața politicii”.

11 Martie, 1898: Au fost aleși membrii la Academia Română: Alexandru Xenopol, Anton Manu și Dimitrie C. Ollănescu.

12 Martie, 1838: Apare la Brașov „Gazeta de Transilvania” sub conducerea lui Gh. Bariț.

1882: S. Fl. Marian și-a ținut discursul de recepție la Academia Română vorbind despre „Cromatică poporului român”. Răspunsul a fost dat de B. P. Hașdeu.

1892: A murit scriitorul Iuliu C. Săvescu.

13 Martie, 1893: Ioan Kalinderu a fost ales membru al Academiei Române.

1900: Episcopul N. Popea și-a ținut discursul de recepție la Academia Română vorbind despre „Arhiepiscopul și Mitropolitul Andrei Baron de Șaguna”. Răspunsul a fost dat de D. A. Sturdza.

1906: Cunoscuta manifestație studentescă în București, pentru apărarea limbii românești.

O realitate care impresionează plăcut simțurile noastre...

De câte veacuri nu admămur muritoru culoarea și parfumul florilor, bunurilor cele mai alese ale regnului vegetal?

Dar, mai e ceva... Nu e nevoie să ne gândim la darurile materiale aduse de plante... Ceeace nu se prețuiește e numirea florilor... Sunt numiri populare românești care ne sugerează mireasma codrilor, fânețelor și livezilor noastre... Numirile latinești au și ele farmecul lor... Cine are cultul cuvântului prețuiește sonoritatea multor nume proprii.

E destul să răsfoiești o carte de botanică... Ți se perindă pe lângă nume urâte, nume barbare, nume ce nu se pot reține... Include cartea... Silabe sonore se unesc în ritmuri sglobii... Menyanthes... Dorema... Oenanthe phellandrium...

VIRGIL IUZUM

Cronica muzicală

Societatea Compozitorilor Români

Creațiunea muzicală, manifestarea completă și desăvârșită a vieții muzicale, și-a concretizat în țara noastră vrerile de organizare în „Societatea Compozitorilor Români”. Cu prilejul celei de-a XII-a audiții, ultima din ciclul început anul trecut, d. *Constantin Brăiloiu*, secretarul general al Societății, a făcut sumarul activității de an până acum și a schițat perspectivele pentru viitor.

După cât înțelegem, hărnicia cu care lucrul a fost început și susținut anul trecut, nu a cedat și nu a scăzut estimp de cât din pricină pe care rând pe rând le-am semnalat în cronica din „*Miscarea literară*”: lipsa unei săli proprii pentru concerte, taxe pe spectacole nimicitoare pentru producția muzicală autohtonă, scepticismul vinovat cu care este întâmpinată creațiunea muzicală românească și nedestoinicia cu care oficialitatea ia în considerare propășirea artei muzicale în țara noastră. Firește, piedecle acestea sunt generale și pricinuesc neajunsuri oricărui fel de exercițiu muzical. Nicio altă grupare însă, ca „Societatea Compozitorilor Români” n'a scos la iveală, prin activitatea sa din urmă, relele de care este bătută viața noastră muzicală, indicând și lipsurile de care suferă, dar și mijloacele de îndreptare.

Alcătuirea programelor celor douăsprezece audiții demonstrează îndeajuns câtă largă bunăvoință însuflește pe interpreții noștri frunțași și pe cât ajutor ne putem bizui dela dânsii în cazul unei acțiuni viguroase de educațiune muzicală. Dar mai important de semnalat din alcătuirea programelor este repertoriul original românesc pe care nici măcar nu-l bănuim atât de bogat și atât de variat. Activitatea „Societății Compozitorilor Români” a răscolit astfel un vraf de manuscrise care fac definitivă dovadă asupra posibilităților creatoare românești în arta muzicii.

Demn de relevat este faptul — bonum factum — că publicul românesc a urmărit încordat avalanșa de prime audiții datorite cu risipitoare generozitate de „Societate”. Cât a înțeles și cât s'a resemnat auditorul să nu înțeleagă, este de discutat în altă ordine de idei. Destul numai că străduințele marelui „Societăți de muzică nouă” cu filiale în toate marile centre muzicale ale lumii, abia de-și poate îngădui curajul unui așa mare număr de prime audiții. Nici valoarea pieselor executate nu este de deconsiderat. Asupra unora am și cutezat să însemnăm păreri noastre. O vedere generală de ansamblu este greu de căpătat și tot atât de greu credem că se poate pronunța o judecată definitivă asupra orientărilor estetice desemnate de activitatea de până acum a compozitorilor. Este însă incontestabil că tot ce este avânt creator mai autentic românesc, pornește hotărât dela folklor. Estetica imitațiunii și didascaliei streine devine de o impotență creatoare dezolantă.

Ni-i teamă ca nu cumva primejdia impotenței sau degenerescenței creatoare să nu-și strămute orbita fatală la Viena experiențelor iconoclaste. Zărim falaitari cu fața într'acolo. Cercetarea folklorului românesc ar tărădui radical multe din nestatornicile inclinațiuni de care sunt amăgiți în bună parte unii dintre compozitorii noștri. Cunoașterea sufletului poporului din care a isvorit viersul doinei noastre, nu este obiectiv al activității creatorului; dar oricum el nu poate rămâne strein

de ceiace este propriu și original ca manifestare culturală și, deci, și muzicală în spiritul neamului. Strângerea cântecelor populare și studiul științific al melosului nostru din punct de vedere formal, tonal, ritmic, polifonic și orchestral vor hotărî, nădăjduim, activitatea primordială și cea mai utilă pe care are să o desfășoare „Societatea Compozitorilor Români” în viitor. Chiar editura de care ni s'a vorbit este de utilizat pentru scopul tipăriturilor de muzică populară, bineînțeles luându-se toate precauțiunile pentru o cât mai credincioasă transcriere a cântecelor. Anarhia critică de care acum în urmă am fost fără de cruțare învinovați toți cei ce ne îngăduim să însemnăm din datele vieții noastre muzicale, a ferit tocmai pe compozitorii care ne învinovățesc și care fac parte din „Societatea Compozitorilor Români”, de asprimea cu care este judecată noua producțiune muzicală aiurea. Am fi putut reedita pentru împrejurările dela noi „primejdia futuristilor”, „estetica impotenței muzicale”, „o nouă estetică a muzicii” etc., și am fi riscat să creștem în negativ și dizolvant dibuirile, nelămuririle și deosebiri de vederi care mocnesc nemărturisite printre tinerii compozitori. Această rană va fi deschisă, ne temem, prin noul punct de program pe care și-l propune „Societatea”: executarea și la noi a muzicii moderne. Muzica modernă va veni la noi împresurată de ecourile discuțiilor din juru-i, și, implicit, vajnicii mei confrăți vor expune, ca nepotoliți cititori, din lecturile lor și vor lămurii și publicul și pe compozitori asupra stărilor de fapt ale compozițiunii muzicale de peste granițele noastre. Nu socotim pe niciunul din creatorii de frumos muzical dela noi ca apendice al unei școli sau al unei personalități muzicale de-aiurea. Inclinațiuni însă sunt vădit manifestate, iar interpretările de muzică modernă vor fi de natură să precizeze spre ce ideal vâslește noua noastră școală. Abili mănuitori ai „peanei critice” compozitorii noștri vor avea de fixat acum ideologia în care năzuesc să-și afirme gândurile și dialectica lor muzicală. Iar asprimea discuțiilor, care nu însemnează trivialitatea lor, va prileji o necesară lămurire teoretică a esteticii compozitorilor noștri.

Până atunci, suntem îndatorați să însemnăm cu cele mai elogioase cuvinte activitatea conștientă, sistematică și plină de rod bun a întâiului an al „Societății Compozitorilor Români”. Vrednică de toată încrederea publicului, „Societatea Compozitorilor Români” deschide sub bunii auguri calea realizării aspirațiilor muzicale românești.

G. BREAZUL

Insemnări

(Pe marginea ultimelor expoziții)

Intre literatură și plastică e o prăpastie. Cercetați fundul ei. Sunt numai cadavre: profesori și critici.

Unii sculptori la modă, construiesc un portret măsurând cu compasul toate organele vizibile ale clientului.

Dar, până la sfârșit, nu izbutesc să înfățișeze decât un *manechin*.

Client și sculptor sunt foarte încântați: opera e *naturală*.

Privind o operă de artă, câți oare se vor fi gândit și vor fi înțeles lupta mistuitoare care s'a incins între artist și *materie*, până la desăvârșita înfrângere a acesteia?

Este o voluptate în fericire, cum este o voluptate în suferință.

Artistul s'a cununat cu cea din urmă.

Vai însă de artistul care va lăsa întrezărită, în opera lui, durerea creațiunii.

Plăzmuirea lui, oricât de adâncă, va impresiona penibil.

Arta trebuie să *pară* un joc. O desfășurare nesilită a unor prisosuri sufletești.

Altminteri *distrage* — și pierde din puterea ei fascinatoare.

Maica Precista ține pe genunchii ei oboșiți trupul gol, rece, frânt de moarte, al blândului copil din Nazaret.

Maica Precurată plânge. Ochii ei adânci, negri și umezi, sorb cu patimă grea ultimele vioruri din pleoapele oblonite ale fiului drag.

Maica Precista plânge — și tu, privitor, te cutremuri de paliditatea înfiorătoare a Dumnezeuului mort — și plângi de gemătul surd al mamei investimântată în negru.

Dar, ia seama!

Plângi și te cutremuri tu în fața unei scene vii?

Ia seama!

Auzi tu, în adevăr, gemetele Maicii Domnului?

Vezi tu în adevăr paliditatea trupului Celui mântuit de viață, și viorul din pleoapele Lui, și vestimintele cernite ale Fecioarei?

Nu!

Nu vezi și nu auzi nimic din toate acestea.

Înainte te nu stău nici Mântuitorul, nici Maica Fecioară. Nimeni din semenii tăi și ai lui Dumnezeu.

Ci un bloc inert, de marmoră albă.

Artistul te-a fermecat, privitorule naiv! Și ai fost câteva clipe *altul*, mai desăvârșit, fiindcă te-ai confundat și ai trăit în *durerea* artistului anonim în durerea aceia pentru Dumnezeuul prigonit, în durerea aceia care a izbutit să transforme glacialele inerție a stâncii de marmoră într'un *sentiment* ce arde viu, înfioară și strălumează.

Tu, privitorule, care ți s'a părut că ai văzut în adevăr pe Maica Domnului și pe bunul Isus — și i-ai auzit în adevăr — și te-ai înfiorat de suferința aceia mare, ca și cum totul s'ar fi petrecut aieva — tu ești un binecuvântat, fiindcă în tine

zac izvoarele naivității, fără de care înțelegerea Artei nu este posibilă.

Dar, vai !. Sunt și privitori cari se rușinează de naivitate — și o alungă brutal din ei și o urmăresc, în alții, cu bice de plumb, grele.

Aceștia vor chema pe dată vopsitori harnici, să întindă catran peste vestimintele Prea Curatei și galben de ceară peste trupul Domnului abătut de oameni.

Privitorii gravi nu înțeleg să fie ferme-cați de artist.

Ei nu cer, dela Artă vrajă, ci aidoma tălmăcire.

Copiii, primitivii și artiștii se întâlnesc pretutindeni, și în toate veacurile, prietenii.

Ei singuri descopăr, în lucrurile neîn-sufletite, *duhul viu* și etern al lumilor, neinteligibil pentru alții.

Iată pentru ce nu le priește acestor trei tovarăși, societatea riguros organiza-tă.

Ea analizează și explică totul.
Arta e pruncul tainei.

N. N. TONITZA

EXPOZIȚII

Casa Artei (Câmpineanu 17) : Horațiu Dimitriu.

Muzeul Simu (atelier) : Marius Bunescu.

Căminul Artelor (Victoriei 81) : Briese-Cosmovici.

Cartea Românească :

„Grupul celor patru” — Fr. Șirato — St. Dinulescu — N. Tonitza — O. Han.

Ateneu : „Tinerimea artistică”.

Sala Mozart : B'Arg — Steurer — Gie Săvulescu.

Căminul Artelor (17 Martie) — Mița Pătrașcu — Marcel Iancu.

Cinematograful

■ **Cinema Capitol: Bajadera de Francisc Marion cu Norma Talmadge.**

Uneori prin sălile de așteptare, imple-ticindu-ți privirea absentă în invizibilele pânze de păianjen ce se destramă prin colțurile banalilor pereți, te trezești la un moment dat fixând cu o atenție pe care nici nu o bănuiai, un tablou oarecare, un tablou fără importanță, fără nici o valoare dar care totuși îți place.

Pentru ce? Nu ai putea-o spune.

De asemenea de multe ori în restauran-tele de noapte, urechea ce urmărea cu totul distrată orchestra cernând no-tele prin rumoarea vagă a sălei, prinde un acord pe care melodia îl întinde sen-sibilității somnolente ca o mână vigo-roasă ce te smulge dintr'odată și prin-tr'un salt neașteptat te ridică brusc de asupra atmosferei banale și indiferente a restaurantului. O romanță fadă, stu-pidă, căreia știi bine că nu-i poți acorda nici o calitate estetică și totuși nu poți să nu-ți mărturisești că-ți place fără să știi pentru ce.

Deși asemănător, nu tocmai acesta e cazul „Bajaderii” pe deoparte fiindcă are destule reale calități iar pe de alta fiindcă îți dai seama perfect de ceea ce te face să uiti defectele cari fără a fi prea mari — dacă nu și numeroase — ră-mân totuși defecte.

Văzând „Bajadera” cu Norma Talmad-ge, fără să vrei gândul ți se duce la mi-nunata creație pe care a făcut-o din ro-

lul Helenei de Trevillac, d-ra Leny Ca-ler la teatrul Regina Maria. Intradăvăr întocmai ca Norma Talmadge cu „Ba-jadera”, excelenta impresie ce-ți lăsa „La belle aventure” se datora în cea mai mare parte atmosferei pe care reu-șea să o creeze atât de puternic și cu mijloace atât de simple, tânăra și talen-tata artistă.

Ca și în delicioasa piesă a lui de Flers, când Helène rămâne singură cu André în camera patriarhală în care trebuie să plutească parfum de livănciță în aerul de „închis” în „Bajadera” când Norma Talmadge vine la Raymond, fără să vrei încerci senzația aceea neînchisuit de reconfortantă pe care o ai atunci când prima boare primăvăratecă năvălește dintr'odată în cameră prin fereastra des-chisă, făcând să fluture perdelele trans-parente și să fosnească vesel albul in-doliat de severitatea literilor negre, al bul hărților împărățiate de masa de lu-cru. Or cât de sceptic, de arid sufletește ai fi, nu poți să nu te simți mișcat, în fața a tot ce această adiere îndepărtată reprezintă de tinerețe, de proaspăt de fraged.

Dar pe când d-ra Caler se identifica perfect cu rolul, Norma Talmadge din contră — dar din fericire — e foarte departe de felul cum a fost conceput ro-lul. Din fericire pentru că astfel tot ce-ace face farmecul filmului s'ar fi spul-berat.

Norma Talmadge a fost o ingenuă nu-mai pe câtă vreme rolul e al unei in-ferne dublată de o feminitate puternică. Rolul — tocmai pentru că foarte prost conceput (din punct de vedere strict, al raportului cu subiectul) — era foarte greu de jucat. Tânăra artistă a știut să eludeze — poate involuntar — această dificultate, dar așa cum a înțeles rolul, l-a înocat minunat, cu o nuanțare desă-vârșită.

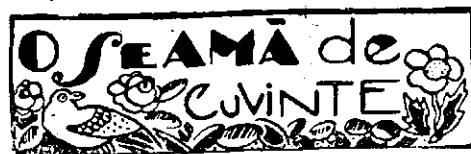
În el însuși filmul e foarte slab: sce-nariul abundând în situații trase de păr, neverosimile fiindcă nenaturale, situații pe care regia neînțelegătoare le face și mai baroce. Din aceeași cauză și ca-racterul personajilor e nedefinit și in-e-gal. Montarea : un fel de suprastilizare dusă la extrem: un orient de panoramă.

Totuși aceste defecte disoară și filmul produce impresie puternică grație tineretii și drăgălășeniei ce se desprinde din întreaga ființă a Normei Talmadge.

Cinema Boulevard Palace: Malec

Fără a fi dintre cele mai bune pro-ducții ale reputatului comic, aceste ul-time trei aventuri ale lui Malec sunt destul de reușite grație atât jocului său, cât și unor ingeniozități de montare și chiar de compoziție a scenariului. E un spectacol extrem de interesant pentru oricine dorește să se convingă de cât a-devăr și câtă fantezie se găsește în teori-ile fiziologuștilor răsului.

CRONICAR

O mică revistă engleză, i-a pus lui Shaw următoarea întrebare :

„Cari sunt, după părerea d-voastră, cei 12 scriitori contemporani al căror talent umbrește pe acela al celorlalți?”

Shaw găsi că chestiunea aceasta e in-solubilă. Dacă ar fi voit să răspundă, ar fi fost nevoit să justifice pe lung cele 12 preferințe ale sale. De aceea el a tăcut.

Aceasta însă nu fu pe placul micii re-viste. Ea îl săcăi atât pe celebrul umorist, că el n'avu încotro și la urmă compuse următoarea listă :

1) George Bernard Shaw ; 2) G. Bernard Shaw ; 3) George B. Shaw ; 4) Geo. B. Shaw ; 5) G. B. Shaw ; 6) G. B. S. ; 7) George Shaw ; 8) Bernard Shaw ; 9) George ; 10) Bernard ; 11) Shaw ; 12) Shaw George Bernard.

Ceea ce e mai nostim că mica revistă nu a priceput. Ea a publicat lista aceasta cu mulțumiri și elogii ditrambice la adre-sa lui Bernard Shaw.

Intrebat asupra fumatului, Bernard Shaw a răspuns :

— „A mă întreba pe mine asupra fu-matului, înseamnă a mă insulta. Nu am avut niciodată obiceiul acesta murdar și nici n'am dat cuiva prilejul să creadă că m'ași fi dedat acestui sport urât”.

Bernard Shaw primi într'o zi o scrisoare prin care o mare artistă franceză îi soli-cita un autograf, măcar un singur cu-vânt scris de mâna lui.

Shaw, care nu dă autografe, voia să fie gentil cu artista, se așază la masă și scrisse :

„Regret că nu vă pot satisface dorința, de a vă da un autograf”.

Bernard Shaw a trimis revistei ameri-cane „Independent Labour Party Arts Guild”, drept plată a abonamentului său, suma de 125 dolari, ceea ce reprezintă costul abonamentului pe 200 ani.

Editorul revistei, Malenberg, a scris lui Shaw că-i mulțumește pentru suma tri-misă și a adăugat că, la expirarea celor două sute de ani de abonament, își va per-mite să-i reamintească nevoia de reînnoire a abonamentului.

RUD. A. KNAPP

Metalurgiștii englezi, nemulțumiți de e-șecul unei greve recente, se plâneau că presa exagerase cu răutate, vorbind despre greva lor.

Unul dintre jurnalele vizate, răspun-se lucrătorilor, printr'un editorial cu a-cest apolog :

„Redactorul-șef al unui jurnal ameri-can primi într'o zi vizita unui necunoscut care-i expuse în termeni concisi, obiectul vizitei lui :

„Mi s'a întâmplat, încep necunoscutul, mi s'a întâmplat un incident deplorabil. Luam masa cu cumnatu-meu, când, nu știu cum și ce fel, se pornește între noi, o discuție politică. Desnădărdit că nu pot să raliez pe cumnatu-meu la punctul meu de vedere (care era cel bun, precum bă-nuți), iau de pe masă cuțitul de tăiat pâine, și-l implânt în pieptul încăpățâ-natului; după aceea în supra excitarea mo-mentului, îl tai cold încă, în bucăți mici, în bucățele cât mai mici. Cum știu, cu câtă ușurință exagerează jurnalele și cele mai nefsemnate întâmplări, am ținut să vă povestesc, în persoană, cum s'au in-tâmplat lucrurile”.

MARIOARA VENTURA SARBATORITA

Așteptam cu înfrigurare să vedem o manifestație de recunoștință,—da, de recunoștință — din partea intelectualității românești față de această mare artistă. Și s'a manifestat prin organizarea unui banchet în cinstea ei. Suntem doar într'un ciclu de banchete pentru sărbătorirea artiștilor consacrați. Poate că ar fi fost prilejul să se facă o altfel de manifestație a intelectualității românești pentru Marioara Ventura. De pildă, așa cum s'a făcut pentru știința profesorilor Babeș și Marinescu: o seșdință la care să-și spună cuvântul cald și întreg reprezentanții culturii și ai instituțiilor culturale. Ar fi fost mai merita o atare sărbătorire a Marioarei Ventura, fiindcă arta ei, știința ei, inspirația și entuziasmul ei trec cu mult dincolo de cadrul sărbătoririi printr'un banchet, solemnizat de frac și smocking, cu discursuri ocazionale.

Totus sărbătorirea ei de către oameni de teatru (artiști, critici, directori), ziaristi și studenți are o adâncă semnificație de mândrie și recunoștință. De mândrie, că Marioara Ventura ține să stea necurmat în legătură cu noi și stăruiește să înalte prestigiul scenei românești, prin faptul că e a noastră; de recunoștință, fiindcă înțelegem și simțim înfiorările pe care talentul ei le risipește din belșug, cu avânt estetic și cu măreție.

La Teatrul Popular: „DOI OAMENI“

Am fost la a doua reprezentație a piesei d-rului Anton Ionescu. Teatrul era plin de tineret, în special universitar. Și ca atare, în teatru o atmosferă juvenilă, în care vibra dorința de înțelegere și apreciere a laturei bune de manifestare omenească, demnă să triumfe prin biruința punctului de vedere moral. În acest sens, teatrul popular pare că ar avea un rol de propagandă morală-culturală, cu piese, în care să fie urmărită o anume idee mo-

ralizatoare, și realizată chiar fără siliștia unor preocupări înalte de artă.

Piesa d-rului Anton Ionescu a fost scrisă cu gândul de a arăta, cât sunt de simpatice oamenii, cari urmăresc o năzuință de a fi folositori obștei, prin cinste și devotament și cât de urăcioși sunt ceilalți, ariviștii, cinicii, profitorii, lichelele.

Astfel a înfățișat „doi oameni”: unul bun, credincios angajamentelor și rostului lui de intelectual, care trebuie să muncească pentru o mai bună stare a tuturor (d-rul Șerban) și altul dornic de îmbogățire, păcătos, care n'are nici un scrupul (avocatul George Popescu) și care pentru morala (era să zic a fabulei) trebuia să fie pedepsit: el înebunește și copilul îi moare.

Despre piesă, mi-aș îngădui să spun, că poate sluji de propagandă în lumea cu orizonturi sufletești mai mici. E ca o fabulă, încheiată cu morală sănătoasă, — așa de necesară în svânturarea actuală de necredință și cinism.

Despre jocul artiștilor Vracca, M. Constantinescu, Săvulescu, d-nele Cleo Cernăteanu, Cluceru dela Teatrul Național și al d-nelor Nelly Oprea Waurin și al d-lor Georgian Cristobald dela Popular, n'aș putea spune decât că au interpretat cu fidelitate rolurile dela început precise și separate, evitând emoțiunile conflictelor dramatice.

B. CECROPIDE

Spicuri

Întoarcerea fiicei risipitoare

Ultimul număr (XVIII, 1, 1926) din „Viața Românească” aduce o serie de „Instantanee” ale *Luciei Mantu*. Sunt din buna sursă a „Miniatuiri-lor. Lirismul, rarul dar de observație, ironia și indecența decentă — calitățile care constituiau farmecul miniaturilor dispăruseră, diluate, în povestirea „Cucoanei Olimpia”. Foate că aventura, n'a fost așa de alarmantă, cum o văzusem noi.

Fapt este că, veseli de această întoarcere a fiicei risipitoare, junghiem un compliment gras, și dăm și cetitorilor noștri, de pofță, din aceste instantanee ale scriitoarei, de grație inteligentă, care este Lucia Mantu:

Un zâmbet

La halla din piața Sfântu-Spiridon se urcă în tramvai o doamnă cu pachele multe. Are o față cenușie, veștedă și plângătoare.

Deodată se ridică și ese grăbită pe platformă. Se apleacă, ia ceva de jos și se întoarce. Acuma ține în mână încă un pachetel. Iși ia locul de mai înainte, deschide într'un răs de bucurie gura cu dinți mari și, cu o nestrăpănită mișcare de expansiune, arată domnului așezat în fața ei pachetelul și-i spune:

— I-am găsit!

Domnul, rece, demn, fără nici o schimbare de expresie, întoarce încet capul spre geam și privește strada.

Pe fața sarbădă a femeii râsul — miral o clipă de locul pe care a înflorit — se întunecă, dă drumul cutelor înfepenite într'o veselie factice, le șterge apoi cu totul. Gura se închide treptat, buzele se strâng lent, dar progresiv, până ce înfiripă iar — ca la început — icoana vorbitoare a unei vieți amărite, fără rost și fără farmec.

Toporași.

Cartierul pare adormit. Luna — nemișcată pe seninul palid — rămână cu o floare străvezie de omăt. La asfințitul globul imens al soarelui se înecă învăpăiat după dealuri.

Pe strada goală, se aude de departe un zgomot de pași. Casele scunde, vesele de puțină distracție, privesc curioase cu ferestrele lor incendiate de răsfărangerile apusului.

Trecătorul se ivește din oalc. E un licean înalt și subțire ca o trestie. Urcă încet în susul străzii și cetește o scrisoare de format gingaș. Foaia fină tremură ușor, se rumenește o clipă, învălăuită de o rază piezișă ce scapă prin spărtura unui zaplaz. Se umbrește apoi instantaneu, intrând în violetul ei discret și lasă în trecere, abia simțit, dulce parfum de toporași.

Cântec din mormânt

În „Viața literară” (I, 2, 27 Febr.) d. N. Milcu publică aceste 5 strofe de tulburător cântec postum:

Buletin bibliografic săptămânal

de AL.- SADI-IONESCU

0. OPERE GENERALE. BIBLIOGRAFIE. ANUARE. CALENDARE.

Anuarul României pentru comerț, industrie, meserii și agricultură. 1925—26. București, **Rudolf Mosse**, [1926], 2836 + 26 p. + hartă.

Anuarul „Socec” al României-Mari. Anuaile „Socec” de la Grande Roumanie... 1925. Vol. I — Capitala. București, **Socec & Co.**, [1925]. Lei 1250 ambele volume.

Biblioteca Academiei Române. Expoziția a II-a. Cartea românească veche 1508—1820. Portrete și stampe alese. Deschiderea la 5 Martie 1926 ora 4 p. m. Intrarea prin calea Victoriei No. 121. București, **Academia Română**, [1926], 26 p.

087.1 LITERATURĂ PENTRU TINERIME

Negru (Mihail). — Povestea lui Tuguilă (Povestire pentru copiii mari și mici).

1) A se vedea tabloul clasificării zeciuale în numărul 1.

Vol. II: Tuguilă ca școlar cu ghiozdan și abecedar. București, **Universul**, 1926, 64 p. Fig. Lei 6. (Biblioteca ziarului Universul No. 4).

2 RELIGIE. TEOLOGIE.

Constantinescu (Pr. Iulian M.). — Importanța Sinodului I Ecumenic și Mariile lui personalități. Constanța, (Tip. **Albania**), 1926, 60 p. Lei 25.

Efrem Sirul. — Cuvintele și învățăturile care se cuprind întru a treia carte. București, (Tip. **Naționala**, Jean Ionescu & Co.), 1926, 271+III p.+ pl.

Gan (Vasile). — Ușile pocăinței. 15 predicări din perioada triodului. Arad, **Librăria Diecezană**, 1925, 143 p. Lei 35.

Vásárhelvi János. — „Bizonyságtétel” egyházi beszédek. Turda, (Ny — om Füssy József), 1925, 319 p.

3 ȘTIINȚE SOCIALE. SOCIOLOGIE.

Brăileanu (Traian). — Elemente de sociologie. Sociologie generală. Cernăuți, (Tip. **Mitropolitul Silvestru**), 1926, 246 p. Lei 140.

Găvănescu (I.). — Stradania omenirii spre mai bine. Studiu asupra diferi-

telor stări și concepții sociale. Bărlad, (Tip. **Lupașcu**), 1925, 25 p. Lei 5.

Nicolai (Georg Fr.). — Biologia războiului. Prelucrare de Eugen Relgis. Ediția II-a revăzută. Iași, **Viața Românească**, 1926, XIII+246+III p. Lei 50.

Ralea (Mihai D.). — Introducere în sociologie. București, **Fundația culturală Principele Carol**, [1926]. Lei 20. (Cartea Vremii 6).

Solacolu (Barbu). — Léon Bourgeois și ideea solidarității sociale. București **Editura Analelor Statistice și Economice**, 1925, 64 p. Lei 30.

5 ȘTIINȚE PURE.

Bratu (Gheorghe). — Curs de matematici generale. Vol. I. Matematici elementare. Fasc. I. Cluj, (Tip. **Ardealul**), 1926, 320 p. Fig. Lei 160.

Buchholtzer. (Comandor Corneliu). — Ce e marea. București, (Tip. **Brănișteanu**), [1926], 164 p. Fig. Lei 60.

Buchholtzer (Comandor Corneliu). — Telegrafie și telefonie fără fir prin imagini și fără formule matematice pe înțelesul tuturor. Chișinău, (Impr. Statului), 1926, II-112 p. Fig. Lei 60 (Biblioteca Foi matematice No. 2).

Grigoraș (Em. C.). — La force radiale et

*In pacea mea tihnită 'n fîntirim
Adânc m'au îngropat să nu mai gem,
Mi-au pus un giulgiu pe ochi,—să nu te văd
Și'n gură lut mi-au pus — să nu, te chem.*

*Și-o candelă-au aprins din noaptea 'ntâi,
Și au bătut-o'n crucea mea de lemn.
Și-au picurat în candelă-un' delemn.
Și sufletul mi-a ars la căpătâi...*

*Iar luna bate 'n coastă. Crucea mea
Cum își răsfrânge umbra pe pământ,
Eu însumi parcă printre flori, te cer
Cu brațele deschise, din mormânt...*

Conferințele „Poesis”

În continuarea ciclului de conferințe organizat de gruparea „Poesis” asupra literaturii franceze contemporane d. M. FALEOLOGLU a vorbit despre: „Charles Maurras”.

Influența exercitată de Maurras asupra tineretului francez de azi se datorrește a spus conferențianul, spiritului său logic. Clasic prin simțire, o îndelungată ședere la Atena l'a desăvârșit și mai mult, făcând din el unul din cei mai fanatici apărători ai clasicismului. Influențele care decurg din acest clasicism al său sunt multiple.

Este catolic și pozitivist, datorită spiritului său de ordine, precum este anti-protestant și anticipant pentru că protestantismul și morala kantiană sunt după el germeni de revoltă socială.

În literatură admiră tot ce-i clasic, și este un dușman de moarte al romantismului care a degradat puterea cuvântului prin abuzul de sonorități goale, și a feminizat sufletele punând senzația pe primul plan. Nu poate suferi pe Rousseau, în care vede un părinte al revoluției.

În politică, clasicismul său îl duce dușman al democrației actuale, când inteligența își pierde independența din cauza puterii despotice a banului. E anti-republican pentru că republica lipsită de prevedere politică și a neglijat pregătirea militară. Franța amenințată de aurul internaționalei semite de servilism, de mesonerie și de meteci nu poate fi salvată decât de o monarhie creditară, anti-parlamentară și descentralizată.

les applications physiques. Bucarest, (Impr. de l'Etat), 1926, 13 p. Fig. Lei 20.

Michailescu (Dr. Const. N.). — Concepțiunile moderne asupra constituției materiei și a raportului dintre materie, energie și eter. București, (Tip. Geniului), 1926, 22 p.

Nordmann (Charles). — Einstein și universul. O lumină în misterul naturii. Traducere de I. Leonard. București, Cugetarea, S. Ciornei & P. C. Georgescu, [1926], 205 p. Lei 50.

8. LITERATURĂ.

Stamatiad (Al. T.). — Cățiua scriitori. Octavian Goga, Ștefan Petică, Iuliu C. Săvescu, Maurice Maeterlinck. Arad. **Librăria Diecezană**, 1925, 124 p. Lei 10. (Biblioteca Semăntorul No. 80—81).

a) Teatru.

Iorga (N.). — Isus dramă în cinci acte. Craiova, Ramuri, [1926], 80 p. Fig. Lei 40.

Manolache (Col. C.). — Nebunul piesă în 3 acte. Iași, (Tip. **Viaja Românească**), 1926, 96 p. Lei 40.

b) Literatură străină

Lienert (Hans). — Im heiligen Ring. Ein Bauernroman aus Siebenbürgen.

Sărbătoriri

La banchetul ce i s'a oferit, cu prilejul succesului ultimei expoziții, pictorul I. Teodorescu-Sion a rostit, cuvinte de mare hotărâre, adevărat crez artistic al unui mare pictor în desăvârșire:

„Mișcat de elogiasedle cuvinte, ce mi se aduc mie, pictorul, care prin opera mea re artă, am reușit, — în parte poate. — să răspund într'o măsură așteptărilor dv., dați-mi voie să vă mulțumesc cu cuvântul deschis plin de bucuria pe care mi-o îngăduie această sărbătorire.

Dar, domnilor, dacă aceste clipe de mulțumire vor marca în viața mea începuturile de satisfacție, ce se dau slujitorului cinstit în artă, — tot aceste clipe ce mă bucură astăzi, vor însemna etapa cea mai de căpetenie și poate cea mai grea pentru desăvârșirea operei începute.

Mă simt încă tânăr și acestei tinereși mă voi subjuuga mai departe întru realizarea operei începute și în cadrul puțințelor omenești.

Voi ajunge sau nu, — cine știe, — cineștea e și a dvs., a acestora cari, la jumătatea vieții mele, îmi arătați că ochii mei n'au fost închiși în fața frumosului, că sufletul meu nu a secătuit și că arta românească și-a găsit în mine un pasionat slujitor cinstit, care împreună cu câțiva colegi ai mei vom fi înfăptuitorii primelor începuturi de artă românească.

În căutarea acestearte și în cercetarea și ezprimarea acestui suflet al nostru, voi căuta să-mi continui calea, pe care am început-o. statornicind și pentru acum și pentru maitârziu, ideea că și noi vom putea avea o artă proprie a noastră”.

Poșta redacției

... Sau Spovedanie după miezul nopții. Ar fi titlul acomodat al celebrului roman: Spovedanie de miezul nopții a lui Georges Duhamel. O carte tristă, această confesiune a unui suflet balotat între setea de a fi iubit și aceea de a iubi. Un pustiu sufletesc prin care stărne neputincios pasul nevolnic al muritorului.

Am scris întru începutul redactoratului nostru, că vom urmări literatura ce ni

se adresează prin poștă, că vom căuta să desprindem ceea ce după a noastră părere merită să se publice și am recomandat dintru 'nceput răbdare, perseverență, calm. Însă chimera publicității pișcă mai rău ca septentrionalul aquilon și debutantul e, prin definiție, grăbit. Am revenit atunci, cu un adaos de lămuriri încercând să convingem că oficiul de confident literar nu e prea plăcut și că împrejurările ne stau împotriva bunicii noastre voinți. Nu ne-am ținut însă de linia trasă dela început. Am cedat. Am păcătuit și ne-a fost dat să suferim în chiar numele acestui exces de dragoste. Este în om un grăunte de răutate cel puțin un grăunte, care cu greu își reține bucuria în fața celui mai slab. Între mărinimie și gluună, alegi pe cea din urmă. Răspundeam în numărul trecut unui corespondent ocazional. Cetișem infructuos, versurile lui, și voiam să le trecem sub tăcere, când ultima poezie, purtând un motto din Shakespeare ne reținu: „Dacă lacrimile femeilor ar răsădi, ar crește șerpi”. Sau așa ceva. În orice caz, frumos, Cine, în locul nostru, s'ar fi sustras tentației? Am răspuns: „Motto din Shakespeare, e într-adevăr frumos”. Puțin în urmă, dădurăm peste epistola corespondentului nostru. O confesiune întru totul înduioșătoare. Un suflet își spunea tribulațiile și se agăța de atenția noastră ca de suprema scăpare. Ne-am rușinat și-am șters răspunsul. Sufletul, oricât de greșit, al acestui om, nu merită o răutate, când năzuise un cuvânt de înțelegere.

Ne-am zis atunci, că nu ni-i dat să fim călăii unor aspirațiuni, greșite poate, o menești însă. Și-am revenit la prima noastră hotărâre.

„Poșta Redacției”, cu numărul acesta se deslușează. Ea va funcționa însă, de câteori va avea să anunțe că anume bucăți se vor publica și ca să răscum-pere ceva din lunga așteptare a celor aleși.

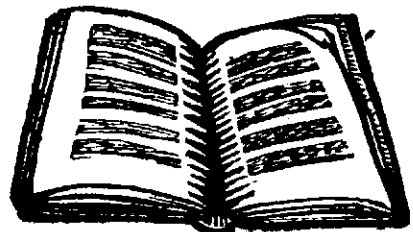
Correspondența va fi urmărită cu aceeași atenție; ne vom feri însă s'o mai adpotăm așa cum n'am fi voit și cum demenul din noi, nu ne-a împiedicat s'o facem, uneori.

REDACTORUL

Teodorescu (Stoica). — Monografia comunei Telega. Istoric și documente cu mai multe planșe și două hărți. Câmpina, (Tip. „**Gutenberg**”, Mihail S. Gheorghiu), 1926, 286 p.+2 hărți. Fig.

Timuș (Ioan). — Japonia. Arta. Femeia. Viața Socială. București, **Casa Școalelor**, [1926], VII+181 p. Fig. Lei 70.

Vasilescu-Nottara (I.). — Străbătând China dela Shanghai la Peking. Note de călătorie. Cu 64 fotografii originale și o copertă ilustrată de N. Teișanu. București, **Ancora**, S. Benvenisti & Co., 1926, 122 p. Fig. Lei 160.

E C O U R I

PREMIUL DE PROZA UNIVERSUL LITERAR

□ La 27 ale acestei luni, Martie, se împlineste termenul până la care se pot trimite manuscrise pentru premiul de proză, de 5000 lei, al „Universului literar”.

Manuscrisele trebuie scrise citeț și însoțite de o emblemă, care să se repete pe un plic de cartă de vizită, înăuntru cărui candidatul își încheie numele.

Plicurile, pentru mai multă siguranță se trimit recomandat și cu specificarea într'un colț: Pentru premiul de proză.

Comisiunea care va ceti și va decerne premiul este compusă din d-nii: Liviu Rebreanu; E. Lovinescu; N. Davidescu; Ion Pillat și Perpessicius.

REVISTE

□ Reapariția Gândirei este, fără îndoială, evenimentul literar de căpetenie al zilelor din urmă. În excelente condiții tipografice, cu superioare reproduceri depe tablourile lui Teodorescu-Sion, cu expresive vignete de Demian, „Gândirea” aduce un număr de o bogată și excepțională calitate. Nichifor Crainic, Lucian Blaga, Tudor Arghezi, Ion Buzdugan, Gib Mihăescu, Tudor Vianu, Cezar Petrescu, Alexandru Marcu, Em. Bucuța, Oscar W. Cisek, Pamfil Șciocaru, Ștefan Nenițescu, Ion Marin Sadoveanu, Eugen Titeanu, Ion Dărie, colaborează cu versuri, proză și cronici la această antologie lunară, care promite să devie „Gândirea”.

În numărul viitor, vom spicui, pentru cetitorii noștri, din acest bogat și sugestiv material de literatură și critică.

□ Țara Noastră (VII, 9, 28 Febr.) publică o poemă: La pândă de D. Ciurezu; Fania trece prin urechile acului de Al. Lascarov-Moldovanu; Săptămâna literară și artistică de V. Russu-Sirianu; Gazeta rimată, spirituală și diversă, ca de obicei; însemnări, etc.

□ În Societatea de mâine (III, 9, 28 Februarie) începe o serie de studii asupra utopiilor, d. Ștefan Bezdechi cu: Republica lui Platon; articole omagiale la moartea profesorului Ioan Paul, din Cernăuți de: V. Bogrea; S. Dragomir; Sextil Pușcariu; O. Ghibu; Al. Ciura; Cronica culturală și artistică.

□ În Lumea (II, 49, 28 Febr.) d. T. Arghezi publică admirabilele poeme: Între două nopți și Oseminte pierdute și d. Cincinat Pavelescu cu o fabulă: Furnica și Greurul și o poemă Năluca.

□ Viața Românească, (XVIII, 1 Ianuar) aduce sfârșitul părții I-a din romanul La Medeleni al d-lui Ionel Teodoreanu. D. N. Davidescu, publică un capitol din lucrarea sa: Estetica poeziei simboliste, cu sugestive vederi asupra zodiacului eminesciene în care s'a ridicat o parte din noua poezie românească, studiu asupra căruia vom reveni; d. N. Bantaș adaogă la cunoașterea surselor lui Eminescu interesante contribuții; d. Cezar Petrescu: Scrisori din București; d. G. Ibrăileanu: În jurul limbii literare.

□ CETATEA LITERARĂ din cauza schimbării tipografiei nu a putut apărea la data anunțată. Numărul viitor va apare însă în format mărit, Sămbăta viitoare, cuprinzând comentarii despre toate întâmplările culturale de seamă din ultimele săptămâni.

CARTEA ROMANEASCA VECHIE

□ Vineri 5 Martie, s'a deschis a doua expoziție a Bibliotecii Academiei Române. Înțâia, cu prilejul Congresului internațional al presei Micei Antante

din vara trecută, a expus sumar situația presei periodice românești dintre 1820—1925.

Această a doua expoziție înfățișează Cartea românească veche între 1508 și 1820; portrete și stampe alese.

Catalogul tipărit cu acest prilej, prefațat de d. Ion Bianu, bibliotecarul Academiei Române, vorbește despre un plan alcătuit din 10 expoziții variate.

Asupra acestui însemnat eveniment cultural vom reveni în numărul viitor, oferind cetitorilor noștri o imagine cât mai exactă a expoziției vechii cărți românești.

PREMIUL „IDEEA EUROPEANA”

□ Rezultatul premiului literar al „Ideei Europene” (20.000 lei în numerar), după al treilea și ultimul scrutin e următorul: Ion Minulescu — 503 voturi; Liviu Rebreanu — 167 voturi.

Premiul revine lui Ion Minulescu.

Decernarea premiului se va face cu prilejul unei mese amicale la care vor lua parte cititorii și admiratorii celor doi protagoniști, Ion Minulescu și Liviu Rebreanu.

PREMIUL LITERARE

□ D-l Ion Dongorozi, premiat de adunarea generală S. S. R., pentru lucrarea sa: Surpriza, a respins premiul ce i s'a acordat, pentru că, zice d-sa: „Nu fac parte din niciun „clan literar” și nu am legături cu „factorii hotărâtori” din S. S. R.”.

PREMIILE TEATRULUI NAȚIONAL DIN BUCUREȘTI

Comitetul de lectură al Teatrului Național din București sub presidenția d-lui Corneliu Moldovanu, a acordat următoarele premii literare:

Premiul de doi ani: „Plicul” de Liviu Rebreanu; „Eroul” de Kirilescu; „Nevestele lui Pleșu” de Caton Theodorian; „Făt frumos” de Horia Furtună; „Iubire” de Paul Prodan.

Premiul de cinci ani: Premii de onoare: „Când vine viforul” de Tătărescu; „Nordul Gordian” de Valjan; „Moartea Cleopatrei” de M. Pașcanu. PREMIUL I: „Thebaida” de Victor Eftimiu; „Bizantz” de Mircea Rădulescu; „Manechinul sentimental” de I. Minulescu. PREMIUL II: „Suflete tari” de Camil Petrescu; „Anuța” de Lucreția Petrescu; „Ciufa” de Victor Ion Popa. PREMIUL III: „Birătorul” de Băbeanu și Sirianu; „Niță Galantonul” de Stempo; „Străina” de Alfred Moșoiu.

RASPUNSURI

□ Rezultatele lucrărilor depuse la concursurile „Cărții Românești”, se vor da la începutul lunii Mai, a. c.

INSTITUTUL DE CULTURA ITALIANA

Duminică 7 corent, ora 5 seara, domnul profesor Ramiro Ortiz directorul Institutului de cultură italiană, va vorbi la Fundația Universitară Carol I, despre: Gabriele d'Annunzio, marile lui ode.

IN STRAINATATE

Asociațiunea „Guillaume Budé” din Paris care și-a luat sarcina să reediteze într-o monumentală colecție pe toți autorii greci și latini a însărcinat pe d-nul O. Tatrani, profesor la Universitatea din Iași cu prepararea unei ediții critice, însoțită de traducerea franceză și comentarii, a operei lui Const. Porfirogenatul „De thematibus et de administrando imperio”.

Se știe că în această operă se află între altele multe știri privitoare la geografia și istoria țării noastre.

ERATA

□ În articolul Hamlet și critica ventrilocă al d-lui Dragoș Protopopescu, din numărul trecut s'au strecurat următoarele greșeli de țpar:

în pag. 8-a, coloana I, rând 32; a se citi: comice în loc de comise;

în pag. 8, col. III, rând 66: voința teoretică în loc de: practică;

în pag. 9, col. I, rând 11: băntuitoare în loc de biruitoare.

BULETINUL NOUTAȚILOR LIBRARIEI FRANCEZE

Sub acest titlu „Centrala Cărții”, Societate generală de librărie, București, str. Paris 1, publică în fiecare nr. al „Universului Literar”, lista celor mai recomandabile cărți franceze apărute în ultima săptămână și pe care le are în depozit. Cititorii „Universului Literar” vor găsi aceste cărți în principalele librării din țară, pe care le furnizează „Centrala Cărții”.

LITERATURA: ROMANE, POVEȘTI, NUVELE, VOIAJ.

AMUNDSEN R. — *En Avion vers le pôle Nord* 10 fr.

BILLOTEY P. — *Le Trefle à quatre feuilles* 9 fr.

DOSTOIEVSKI. — *Mémoires écrits dans un souterrain* 9 fr.

DROZ G. — *Une femme genante* 9 fr.

FEVAL P. — *A la plus belle* 5 fr.

GIRANDOUX J. — *Simon le pathétique* 10 fr.

IRIO HIRN. — *Le jeux d'enfants* 9 fr.

NGUYEN DU. — *Kim Ven Kien* 12 fr.

SCHWERWOOD ANDERSON. — *L'Homme qui devint femme (Les Cahiers du mois)* 9 fr.

FILOZOFIE, RELIGIE.

BALLY CIL. — *Le Langage et la vie* 20 fr.

PATRY R. — *La Religion dans l'Allemagne d'aujourd'hui* 20 fr.

RUSSEL B. — *Analyse de l'esprit* 20 fr.

ECONOMIE POLITICA.

LEWINSOIN R. — *Histoire de l'inflation. Le déplacement de la richesse en Europe* 30 fr.

ISTORIE.

BOUCHARDOU P. — *L'Enigme du cimilière St. Aubin* 9 fr.

CARETTE (M-me) née BOUVET. — *Mémoires de Madame Roland* 9 fr.

MATHIEZ A. — *Autour de Danton* 20 fr.

MEUNIER D. — *Autour de Mirabeau*, 20 fr.

KIDERLEN WAECHTER *intime* 20 fr.

TURQUAN J. — *Madame de Staël* 15 fr.

ARTA.

DORBEC P. — *Eugène Fromentin* 14 fr.

GEOGRAFIE.

DRUOT H. — *La Côte d'or* 15 fr.

COMERT.

LEAUTEY E. et LESEURE A. — *Comptabilité de banque et de bourse* 20 fr.

TECHNICA.

GRENET. — *Trempe, Remit. Cimentation d'emplois des aciers* 60 fr.

HAUG E. — *Les Nappes de Chariage de la Basse-Provence* 120 fr.

MEDICINA.

BARRAS L. — *Souvenirs d'un médecin par la plus grande guerre* 7 fr. 50.

BRUNON R. — *Hygiène infantile* 12 fr.

LAFORGUE R. — *Le Rêve et la Psychanalyse* 12 fr.

UTEAU R. — *Causeries d'urologie* 16 fr.

Redactor PERPESCIUS

